

<p>Toimetus ja tallitus TALLINNAS, Pagarl uul. nr. 1</p> <p></p> <p>Toimetaja kõnetunnid kella 12—1.</p>	<h1>SÕDUR</h1> <p>SÕJAASJANDUSE AJAKIRI. ILMUB ÜKS KORD NÄDALAS ülemjuhataja staabi väljaandel.</p>	<p>Tellimise hind kättesaatmisega: Iga 10 numbril eest 5 marka.</p> <p></p> <p>Kuulutuste ja teadaannete hind: Iga korpusrea eest 50 penni.</p>
<p>Tellimisi ja kuulutusi võtavad vastu kõik wabarilgi postiasutused ja era-raamatukauplused.</p>		

Nr 19.

Laupäeval, 26. juulil 1919.

I. aastakäik.

Siisukord.

Ametlik osa:

1. Väljawõtted Sõjawägede Ülemjuhataja päewakäskudest.
2. Sõjawäe ametite ja nende wastawate outraadide nimekiri.
3. Juhatuskiri polgukohtutele.
4. Aruanne meie kaotuste kohta wabadusesõjas.

Üleüldine osa:

1. Wäiteriikide sõjawägi (J. Soots).
2. Suurtükiväe ülesanded ja jalaväe ülemus. (G. R.)
3. Seisuford meie väerindadel.
4. Ajakirjanduse ülewaade.
5. Luuramine aeroplaanil (R. Requadt).
6. Segateated.

Ametlik osa.

Väljawõtted Sõjawägede Ülemjuhataja päewakäskudest.

Nr. 359.

Tallinnas, 15. juulil 1919.

Saamata jäänud seebi eest võib rahas maksta, laheltja (8) marka seebi naela arwates.

Nr. 364.

Tallinnas, 15. juulil 1919.

Utsats minu päewakäskule 22. aprillist f. a. nr. 146 awaldan teadmiseks „Junioride“ paguni kirjelduse. Joonistused kirjelduse täienduseks jaamad lisadena välja antud ja lähemas tulewitus laiali saadetud.

Kirjeldus:

Siniseft kalewist pagun walge kandiga.
Suurus: Pikkus 10½ cm, laius 42 m/m.
Paguni sinise põhja peal ülemisest äärest alates tunti alumise ääreni roheline wärwiga 9 osfaga kuuse puu wärwitub.

Nr. 366.

Tallinnas, 16. juulil 1919.

§ 1.

Olen tähele pannud, et wiimasel ajal ikka sagebaminini korduvad juhtumised, et wäeosade ja asutuste ülemad otsekohe pööravad Korraldus Walitsuse poole oma otsekoheiseid ülemaid mööda minnes ettepanekutega ohwitseride järgmistesse auastetesse kõrgendamise, rahwawäelaste ohwitseride ja sõjawäe ametnikkude asetäitjateks ülendamise pärast j. n. e.

On arusaadaw, et niisugustel kordadel nende otsekohe ülem, kelle wõimupiirkonda wäeosad ehk asutused kuuluvad, niisugustest ettepanekutest ei tea, mille tõttu mitmesugused soowimata tagajärjed wõivad tekkida.

Sellepärast käsen tulewitus kõiti ettepanekuid ohwitseride auastetesse kõrgendamise ja nende ühest wäeosast teise ümberpaigutamise üle, niisama rahwawäelaste ülendamine ettepanekuid ohwitseride ehk ametnikkude asetäitjateks teha komando järjeloras oma diwiiisi ülema kaudu, nagu sõjawäe kord seda nõuab.

§ 2.

Rahwawäelaste f. ametnikkude asetäitjateks ülendamine ettepanekutele peab olema juure lisatud: 1) täielik teenistuse kirjeldus endises Wene sõjawäes ja praeguse teenistuse kirjeldus Cesti sõjawäes ja 2) tunnistus hariduse üle, milles olgu kindlalt ära tähendatud, mitu klassi teatud õpeasutuses lõpetanud on.

Et rahwawäelasi f. ametnikkude asetäitjateks võib ainult siis ülendada, kui selleks kinnitatud staabi järele waba koht on, siis peab weel ettepanekus ära tähendatud olema, et ülendamine saab sündima staabis olewa waba koha peale, juure lisades, mis ajast arwates tuleb ülendamisest lugeda.

Märkus: Haridusetunnistuse alguskirja asemel võib juure lisatud saada ka selle ära kiri, kuid sarnastel juhtumistel peab ära kiri olema kinnitatud selle wäeosja ülema poolt, kes ettepaneku teeb.

Nr. 367.

Tallinnas, 16. juulil 1919.

Ruban kõikides wäerinnal wiibiwates wäeosades ohwitserisid, ametnikka ja rahwawäelasi puhkusele lasta 10% üleüldisest arwust ja seljatagustes asutustes ja

wäeosades, tagawara pataljonid juure arvatud, 5% üleüldisest arwust. Puhkuse aeg mitte rohkem kui 14 päewa. Puhkusele wõivad lastud saada need sõjawäelased, kes kõige vähem 3 kuud on sõjawäes teeninud. Tarwilisel korral wõib puhkusele lastawate sõjawäelaste arw üsfitutes wäeosades ja asutustes wähendatud saada diiwisi ülemate ja walitsuse ülemate käsul.

Sõjawägede Ülemjuhataja,
Kindralstaabi Kindral-Major **Laidoner.**

Sõjawäe ametite ja nendele wastawate aufraadide nimekiri.

(Lisa Wägede Ülemjuhataja päewakäsu nr. 337 p. 3 juure.)

1. Sõjawägede Ülemjuhataja . . . . . **Kindral.**
2. Sõjawäe Ülemjuhataja Staabi ülem. Kindralstaabi walitsuse ülem. Diiwisi ülem. Warustus walitsuse ülem . . . . . **Kindral-Major.**
Märkus: Punktidele nr. 1 ja 2: Ujutise Walitsuse otsuse järele 25-ist weebruari 1919. a. on kindrali aufraadi ülendamise wõim ainult Wabariigi Walitsusel.
3. Soomusrongide diiwisjoni ülem. Tagawara wägede ülem. Wabariigi Kaitse-Võidu ülem. Korralduswalitsuse ülem. Diiwisi ülema abi. Brigaadi ülem. Jala-, ratsa- ja suurtükiväe polgu ülem. Sõjatooli ülem. Diiwisi staabi ülem. Suurtükiväe walitsuse ülem. Inseneriwäe walitsuse ülem. Sõja ringkonna kohtu eesistuja. Sõjawäe prokuröör. Kohtu walitsuse ülem. Warustuse walitsuse ülema abi. Tallinna tagawara pataljoni ülem. Staabi ohwitser Ülemjuhataja juures. . . . . **Polkownik.**
4. Üksiku pataljoni ülem. Raste suurtükiväe diiwisjoni ülem. Soomusrongide diiwisjoni ülema abi. Jalawäe polgu ülema abi. Ratsa polgu ülema abi rea jaoskonnas. Soomusrongide diiwisjoni staabi ülem. Vairarööpalise soomusrongi ülem. Ritsarööpalise soomusrongide ülem. Pataljonide ülemad polgus. Lennuwäe salga ülem. Soomusrongide suurtükiväe inspektor. Suurtükiväe walitsuse ülema abi. Suurtükiväe walitsuse warustuse ülem. Diiwisi intendant. Sõjawäe walitsuste osakonna ülem. Klasse inspektor Sõjatoolis. Rooduülem Sõjatoolis. Wabariigi Kaitse-Võidu ülema abi. Tallinna linna komandant. Alaliseid sõja ringkonna kohtu liikmed . . . . . **Mam - Polkownik.**
5. Tagawara pataljoni ülem. Soomusartode kolonne ülem. Ritsarööpalise soomusrongi ülem. Vairarööpalise soomusrongi ülema abi. Üsfitute pataljonide ülemate abid. Roodude, eskadronide ja patareide ülemad. Inseneri pataljoni ülema abi. Ope-komando ülemad polkudes. Soomusrongide diiwisjoni insener. Inseneriwäe walitsuse ülema abi. Aegna saare komandant. Sõjakohtu uurijad. Sõja prokurööri abi. Sõjawäe kohtu walitsuse ülema abi. Soomusrongide diiwisjoni intendant. Majanduse ülem polgus. Ohwitseride reservi ülem. Rästudekättjad wanemad ohwitserid Wägede Ülemjuhataja Staabis, tagawara wägede, warustuse ja inseneri walitsuste ülemate juures. Osakondade ülemate abid keskwalitsustes. Sõjawäe walitsuste jaoskondade

ülemad. Wägede Ülemjuhataja Staabi kantselei ülem. Diiwisi staabi wanemad adjutantid. Ratsa polgu ülema abi majanduse jaoskonnas. Lennuwäe salga tehnika jaoskonna ülem. Linna komandandid ja ühtlasi maakonna Kaitse Võidu ülemad: Tarius ja Narwas. Sõjawägede Ülemjuhataja adjutant. Tallinna Balti jaama komandant . . . . . **Kapten.**

6. Tagawara roodude ülemad. Ritsarööpalise soomusrongi ülema abi. Side, maatuulajate, sapööri ja pommipildujate komandode ülemad polkudes ja üsfitutes pataljonides. Wanemad ohwitserid roodudes, eskadronides ja patareides. Jala luurajate salga ülem soomusrongi peal. Kuulipildujate komando ülemad soomusrongide peal ja üsfitutes pataljonides. Ope-komando ülemad tagawara pataljonides ja patareides. Wangilaagri ülem. Soomusrongide diiwisjoni staabi liikumise ülem. Lennuwäe salga tehnika jaoskonna ülema abi. Lennuwäe salga töökodade juhataja. Sõdurite poode osakonna kesk-ladu ülem. Suurtüki ladu ülem. Laskemoona ladu ja laboratooriumi ülem. Sõja ringkonna kohtu sekretäär ja kohtu ameti kandidaadid. Sõja prokurööri sekretäär. Saarte komandant. Linna komandandid ja ühtlasi maakonna Kaitse-Võidu ülemad, Walgas, Wiljandis, Pärnus, Rakweres, Wõrus, Haapsalus ja Paides. Side ülem ja side komando ülem diiwisi staabis. Teadete ohwitser soomusrongide diiwisjoni staabis. Adjutant walitsustes, staabides ja üsfitutes wäeosades. Nooremad adjutantid diiwisi staabis. Rühmade ülemad Sõjatoolis. Majanduse ülem üsfitus pataljonis, tööroodu ülem polgus, inseneri ja tagawara pataljonides. Polgukohtu asjaajaja. Eesrinna ja kogumise etapi komandant. Keskwalitsuste jaoskondade ülemate abid. Diiwisi komandant. Kantselei ülemate abid. Warustus walitsuse woori ülem. Ohwitser-topograaf diiwisi staabis. Majanduse ülem tagawara patareis. Komandandi komando ülem Tallinnas. Laagri komando ülem sõjawangide laagris. Raudtee joamade komandandid. . . . . **Mam-Kapten.**

Leitnandi, alamleitnandi ja lipniku aufraadid, milledele wastawad ametid punktides 1, 2, 3, 4, 5 ja 6, ei ole ära näidatud, tulewad wõrrelda nende ametitega, mis kinnitatud staatide järele punktides 1, 2, 3, 4, 5 ja 6 üles loetud ei ole.

Juhatuskiri polgukohtutele.

(Särg.)

90. Peale lühitese otsuse tegemist tuleb kohus istumise saali tagasi ehk, kui nõupidamine kohtusaalis sündis, lastakse saali fiske kohtunikkude nõupidamise ajaks välja saadetud kohtualune ja teised istud. Peale selle loeb eesistuja lühitese otsuse ette ja selektab kohtualusele, et temal õigus on polguülemale kirjalikult ehk suusõnal otsuse vastu kaebust tõsta, kui tema tehtud otsuse mitteõiglase leiab olemat. (673). Suusõnalised kaebused kantakse kohtu istumise protokollis ja kirjutatakse kohtualuse poolt alla; kirjalikud kaebused kantakse kohtu eesistujale ette ja lisatakse tema

poolt akti juure. Laerwiduse korral annab kohus kaebustele üle oma seletused.

91. Peale otsuse ettelugemist lõpetab eesistuja tahtu istumise ja annab kohtu liikmetele teada, mis päeval ja tunnil nad kohtu ruumidesse peavad tulema, et otsusele lõpulistul kujul alla kirjutada (675).

92. Kuulutatud lühike kohtu otsus peab lõpulistul kujul valmis tehtud olema mitte hiljem kui kolme päewa jooksul. Suhtumistel aga, mis S. R. S. § 191 ette nähtud, tuleb lõpulist otsus veel seltsamal wõi mitte hiljem kui järgmisel päeval valmis kirjutada.

Lõpulist kohtu otsus peab sisaldama: 1) aastat, kuud ja päewa, millal otsus tehtud; 2) kohtualuse ja teiste asjaosaliste elukutsed, nime, isa- ja perekonna nime, 3) lühikest teadet süüdistuse üle, mis pärast süüalune kohtu alla antud, samuti teateid, mis kohtualuse üle olemas; asjaolusi, mis kohtul olid kohtualuse süüdi wõi süüataks mõistmise alusets. Selle juures wõib ainult neid asjaolusid tuua, mis kohtulikul arutamisel läbi waadatud, näit. tunnistajate näitamised ja dokumendid, mis kohtulikul arutamisel kuulnud eht ette loetud jne. Toodud asjaolude ja kohtu arvamise põhjal, mis tõenduste hindamise puutub, tehakse järe-

lus, kust kohtualuse süü eht süütaus selgub; 4) otsuse olu kohtualuse süü eht süütause karistuse ja teiste kuriteo tagajärgede üle ühes seaduste tähendamiseega, mis põhjal otsus tehtud, ja 5) kohtutulude summat, mis süüdimõistetul maksta tuleb.

Peale selle kantakse otsuse kõit teised kohtu määrused, mis lähikeses kohtu otsuses olemas.

Otsuse lõpulistul kujul kirjutavad alla eesistuja ja liikmed ja otsuse siglust kindlustab oma allkirjaga asjaajaja.

Lõpulistu otsuse vorm on toodud lisas XXVI.

93. Otsus lõpulistul kujul kantakse peale allakirjutamist ühes aktiga ja kaebuskirjaga, kui sarnane kohtualuse poolt sisse antud, ajawiitmata ja mitte hiljem järgmisel päewa polguilemale finnitamiseks ette.

Polgukohus on seaduse läbi kohustatud tähele panema mõnes jaos ettetulewaid korratusi ja wigu, mis kohtulikul arutamisel awaldunud. Neist korraltustest ja wigadest tuleb ettekanne ühes kohtu otsusega polguilemale heatsarmamiseks ette panna.

(Järgneb.)

T e a t e d

Geesti wabaduseföjas langenud, haawatad jaanud, teadmata kaduma läinud ja wangilangenud föjatwäelaste üle.

(Ei ole arwele wõetud Põhja Korpuse, Balti bataljoni ja Läti wäeosade kaotused.)

Surma saanud		Haawatud		Teadmata kaduma läinud ja wangi langenud		Kokku üleülbine kaotus	
				Arw	%	Arw	%

1. Sõja algusest kuni 1-se juunini 1919. a.

Ohwitserid	78	7,0	234	18,3	39	3,7	351	25,1
Mammwäelasi	841	2,0	3185	7,4	603	1,4	4629	10,4

2. Juuni kuu jooksul 1919. a.

Ohwitserid	11	1,0	12	1,08	—	—	23	2,0
Mammwäelasi	114	0,26	339	0,8	25	0,06	478	1,1

Kokku:	Ohwitserid	89	7,4	246	18,2	39	3,4	374	25,3
	Mammwäelasi	955	2,2	3524	7,7	628	1,4	5107	10,8

Ülewalpool toodud tabel sisaldab arwusid meie kaotuste kohta wabaduseföja jooksul, algusest kuni 1-se juulini 1919. a. Toodud teated on rajatud wäeosade poolt saadetud kindlate andmete peale ning läiwad seega tõeloludega kokku.

Surmuna olema kaotanud 89 ohwitseri ja 955 rahwawäelast, sellega üleüldisest arwust 7,4 % ohwitserid ja 2,2 % rahwawäelasi. Nende kahe %

wõrdlusest selgub, et meil ohwitseride kaotus, wärreldes rahwawäelaste kaotusega, juur on olnud, mis sellest oleneb, et ohwitserid lahingutes oma kohuseid on tahtnud ja on suutnud nii täita, nagu seda kadumaa oma parematelt poegadelt wõib nõuda. Samasugune nähtus kordub ka haawatute juures. Wabaduseföja jooksul on haawata saanud 246 ohwitseri ja 3524 rahwawäelast, sellega üleüldise 18,2 % oh-

witseridest ja 7,7 % rahwawäelastest. Wõrreldeks langenute profenti haawata saanutega näeme, et wiimaseid umbes kolm korda rohkem on, mis harilikult nähtus sõjas. Teadmata kaduma läinud ja wangi langenud ohwitseride ja rahwawäelaste arwu wõrreldeks näeme, et ohwitseride % siin wõrdlemisi õige suur on, nimelt 3,4 %, kuna rahwawäelasi 1,4 %. Siin tuleb küll kindlasti seda oletada, et suurem hulk sarnastest ohwitseridest on surma saanud, mis aqa lahingute wältuse tõttu kindlaks pole saadud teha. Seda oletust tõendab surma ja haawata saanud ohwitseride üleüldine suur % = arw.

Kõiki kaotusi kokku wõttes saame üleüldise kaotuste % ohwitseride kohta 25,3 ja rahwawäelaste kohta 10,8, mis wastawalt summas wälja teeb: — ohwitserisid 374 ja rahwawäelasi 5107.

Teiste sõdadega wõrreldeks on need kaotused hoopis wäikesed. Iseenesest mõista, et meil ka nendest wõrdlemisi wäikestest kaotustest kahju on, kuid meie teame, et ilma wereta ei saa wabadust wõõra ifke alt, ja meie peame rõõmustama, et meie suuri asju wäheste wewega oleme kätte saanud.

Ülemjuhataja Staabi ülem polkownik **Zoots**.

Üleüldine osa.

Wäikeriikide sõjawägi.

I. Zoots.

13.

(Järg.)

B. Alamohwitserid.

Belgia sõjawäes on järgmised alamohwitseri auastmed:

1) Adjutant = alamohwitser (adjutant sous-officier) iga bataljoni peale üks.

2) Wanem seersant = major (premier sergent-major) mitte rohkem kui 15 meest iga polgu peale.

3) Seersant = major (sergent-major, maréchal des logis chef) iga roodu peale üks.

4) Wanem seersant (1-er sergent, 1-er maréchal des logis) iga roodu peale üks.

5) Seersant (sergent, maréchal des logis) iga roodu peale kaks meest.

Et alamohwitseriks saada, on tarwis kas polgu alamohwitseride kool läbi teha, milleks 2 aastat kulub, eht jälle sellekohane eksam teha. Pärast eksami tegemist peab 6 kuud teenima, siis ülendatakse seersandiks. Seersant-majoriks wõib siis saada, kui vähemalt 1½ aastat seersandi ja wanema seersandi aukraadis on teenitud. Wanemaks seersant-majoriks tõstetakse ainult peale 8 aastase teenistuse.

Alamohwitserid wõivad ka ohwitseriks ülendatud saada, kui nad sellekohase eksami teewad.

Wäeteenistusest lahkumisel antakse alamohwitseridele eesõigus mõnede walituse ametite peale.

Rodanikkude kaardiwäe alamohwitseriks saamisel ei nõuta tingimata alamohwitserikooli lõpetamist, kuid eksam peab siiski tegema, kui ka wäheste nõudmistega.

C. Ohwitserid.

Belgia sõjawäes on järgmised ohwitseri auastmed: 1) kindral-leitnant, 2) kindral-major, 3) polkownik, 4) alampolkownik, 5) major, 6) kapten, 7) alamkapten (capitain en second) 8) leitnant, 9) alamleitnant.

Ohwitseriks wõib saada kas sõjawäekooli lõpetades (niisuguseid ohwitserisid on 2/3 kõigist ohwitseridest), eht jälle sellekohase eksami järele alamohwitseri aukraadist. Wiimaseid on 1/3 kõigist ohwitseridest.

Sõjawäekooli wõetakse noori mehi 17—21 aasta wanaduses wõistluseksami järele. Koolil on kaks jaostonda: 1) Jala- ja ratsawäe jaostond, kus õppus 2 aastat kestab, ja 2) suurtüki- ja inženieriwäe jaostond, kus õppus 4 aastat kestab.

Kui õppijad wanemasse klassi üle wiitakse, peawad nad allkirja andma, et nad lubawad vähemalt 8 aastat sõjawäes teenida. Kes kooli lõpetawad, tõstetakse otseskohe alamleitnandiks.

Alamohwitserid, kes ohwitseriks tahawad, saada, walmistawad ennast eksamile ette. Harilikult on selle tarwis igas polgus õhtused kursused, mille lõpetamisel eksam tehakse. Kes eksami ära teeb ja vähemalt 2 aastat alamohwitserina on teeninud, tõstetakse alamleitnandiks.

Ohwitseride ülendamise, kuni alamkapteni kraadini, on osalt teenistuse aja, osalt ülemuse heakskiirwamise järele. Selle juures peawad need, kes miimafel wiisil kõrgemale tahawad saada, igaford sellekohase eksami tegema.

Kapteni ja kõrgematesse aukraadidesse tõstmine sünnib ainult kiidetud tegewuse eest ülemuse heakskiirwamise järele; selle juures nõutakse eksami tegemist ainult kapteniks ülendamisel ja ka siis ainult neilt, kes sõjawäe kooli pole lõpetanud.

Tagawarawäe ohwitserid (officiers auxiliaires) saawad alamohwitseridest, kes 8 aastat sõjawäes on teeninud ja siis polgus sellekohase eksami teewad. Tarmulit diploma antakse ainult neile, kes eksami on ära teinud ja allkirja annab, et ta wiie aasta kestes igal ajal teenistusse astub, kui walitus kutsub.

Kui neid selle allkirja põhjal teenima kutsutakse, kannawad nad alamleitnandi muundrit ja saawad sellekohase palga.

Rodanikkude kaardiwäe ohwitserid. Kõrgemate kohtade peale rodanikkude kaardiwäes määrab kuningas ohwitserisid alalisest sõjawäest. Alamate kohtade peale kutsutakse kas endised alalise wäe ohwitserid eht ka alamohwitserid, kui nad sellekohase eksami ära teewad. (Järgneb.)

Suurtükiwäe ülesanded ja jalawäe ülemus.

G. R.

Meie riik on noor, sõjawägi uus ja arusaadawalt puunduwad kindlasti wäljatõttatud reeglid, seadused. Kuid suurem paha on veel selgitamata wahelord. Wõtta ja topeerida täiesti Wene korraldust on juba sellepärast wõimata, et meie arwulifelt wõrdlemata wäiksemal kogul samu riiklise tähtsusega ülesandeid tuleb täita, nagu igal teisel juurel riigilgi. Meie ei wõi ometi wõrreldeks Wene jalawäe polku meie jalawäe polguga. Ei wõi meie ka wõtta, nagu sagedasti seda armastatakse teha, ja schablonilifelt kirjutada: meie rood wastab Wene polgule, meie polk Wene diviisile jne. Igal sammul puunduwad wahelülid ja iga niimoodi eralda-

tud jagudest loodud organisatsioon oleks samuti mõtetu, nagu üffitud sidumata ketilülid, mis veel mitte tett pole. Meil on tegemist määruste ümberhindamisega, meil peab olema oma suuruse mõõt, uus nii jalaväe kui suurtükiväe hindamisel.

Kui meie jalaväe roodu, polku, diviisi enam selle suurusena ei saa waadata, nagu see Wene sõjaväes oli, siis on arusaadav, et ka suurtüki batareid, polku enam nõnda ei saa waadelda, nagu see Wene sõjaväes oli. Ei saa ka enne seletatud põhjustel lihtsat šabloni tarvitada ja ütelda: batarei vastab diviisijonile, polk suurtüki brigaadile j. n. e., see oleks täieline absurd. Meie peame mõõtma ja hindama oma suurtükiväe mitte endiste Wene nimetuste juureklappimise teel, vaid temale etteseatud ülesannete põhjal. Meie jalaväe ja suurtükiväe vahetõrk on ära määratud etteseatud ülesannetest ja peab mõistetud olema nende tehnilistest läbiviimise nõuetest. Suurtükiväe tähtsus on tema suurtes tehnilistes võimalustes, peajõud on tema tehnilises väljaarenemuses. Arvan nüüd mõistetavaks, et waade ka kõige vähema suurtükiväe üksuse peale, nagu mõne jalaväe olgugi suurema osa peale, täiesti ebaloomulik, teaduslikult lubamata on. Arusaadav siis ka, et iga jalaväe ülem, roodu ülemast kuni kõrgema ülemuseni, suurtükiväe, nagu teatud etteseatud ülesande läbiviimiseks antud, suurte tehniliste võimalustega abilise, kuid mitte nagu tema alla seatud polgu, brigaadi j. n. e. osa peale peab vaatama.

Meil on päris eluõiguslikeks saanud nimetused: „partisaanide batarei“, „5. polgu batarei“, „scoutide batarei“ j. n. e. ja forduwalt käivad polkude, bataljonide ja täiesti iseseiswate kui ka mitte iseseiswate wäeosade ülemad omale „oma batareid“ norumas. Sõegi seadustest üleastumisi tuleb siin ette, kus kas sõjasaagiks langenud suurtükka üles ei anta, ehk mõni teine abinõu tarwitusele wõetakse, et omale batareid saada. Kuid see oli arusaadav alguses, kus puudus üleüldine korraldus, kus oli suurtükiväest suur puudus. Need on wäärnähtused, mis kaduma peawad. Praegu on „5. polgu batarei“ ühel frondil, kuna polk ise ammu teisel sõdib. Samuti „4. polgu batarei“ töötab juba ammu 7. polgu scoutide pataljoniga jne. jne.

Niisugune batareide omale tahtmine, suurtükide mitte-wäljaandmine jne. mõjub kõigepealt halvawalt jalaväe enese peale, sest see takistab kesktalitsuse korraldamat tööd, mis ometi selleks on määratud, et fronti, nagu niisugust, kõigea mis olemas kõige otstarbekohasemalt warustada. Nüüd, kus wäeosad organiseeritud, peab ka wäeosade ja nende ülemuste vahetõrk täiesti selgitatud olema.

Ülemjuhataja päewakäsi nr. 238 näitab põhijooned jalaväe osade ja suurtükiväe kõrgemate instantside vahetõrks. Selle kirjatuiki ülesanne on selgitust anda frondil asuwa suurtükiväe korraldusest ja suurtükiväe osade vahetõrks jalaväe ülemusega. Iga diviisi juures asub suurtükiväe polgu ülem ja kahel frondil veel raste diviisijoni ülem, soomusrongidel soomusrongide suurtükiväe inspektor. Diviisi ülem annab suurtükiväe polgu ülemale (raste diviisijoni ülemale), soomusrongide diviisijoni ülem soomusrongide suurtükiväe inspektorile suuremad operatiiv-ülesanded täita, millele wastawalt siis wiimane batareid grupedeks koondab, nende ülesanded määrab. Grupe koosseis on muutum ja oleneb etteseatud ülesandest, kuid grupe ei ole mitte suurem kui 3 batareid. Wastasel korral tehakse 2, 3 jne. grupet. Grupe ülema kohuseid täidab üks batarei

komanderidest polgu ülema määrusel. Grupede tegemist juhatab suurtükiväe polgu ehk raste diviisijoni ülem. Üffitutele jalaväe polgu piirkonda kuulwatele grupedele wõiwad jalaväe polgu ülemad ülesandeid anda ja nende täitmist nõuda. Otseskohe wõiwad jalaväe ülemad ainult teatud korradel tuleawamist nõuda, kuid batarei ülem ei tohi, peale hädaforbade, ilma grupe ülema lubata wuld awada ja peab sellest igatõrd tingimata grupe ülemale kohe teatama. Harilikus korras peab tuleandmist grupe ülema laudu nõudma. Kui batarei mõne wäeosaga lahus ehk grupeft eraldi töötab, siis omandab batarei ülem tuleawamise suhtes grupe ülema õigused.

Batareide piirkonna määrab suurtükiväe polgu ehk raste diviisijoni ülem, erakorradel grupe ülem. Batarei asupaiga walib igatõrd batarei ülem ise. Samuti seletab suurtükiväe polgu ülem ülesande, mida tarwis täita („annab direktiivid“), grupe ülem aga juhatab läbiviimist, näitab sihtmärkeid (цели) ja annab käsu tuleawamisefks. Ülesande elluviimine, tema tehniline täitmine on batarei ülema asi ja tema kohus. Batarei seisukoha määramises, tema tulejuhatamises ja antud ülesande täitmisefks tarwis minewate abinõude walimises ei tohi keegi batarei ülemat segada; wastasel korral wõiks siis otseskohe kuritahtlusega teegemist olla. Kõigest annab batarei ülem grupe ülemale aru, ja suurtükiväe polgu ülem on kohustatud neid kontrolleerima ja wäärnähtusi kõrwaldamata.

On ju aabitsa tõde, et kes asjal kõige ligemal, kes seda kõige paremini on õppinud, see teda ka kõige paremini tunneb, võimalusi kõige produktiivsemalt ära wõib kasutada, ja sellepärast siis loobugem jäädawalt teiste asjade korraldamises, keelbugem segamast asjadesse, kus mees ise korraldamas, sellele see otseskohefks ülesandeks on tehtud.

Seisukord meie wäerindadel.

Gatshina sihis katsus waenlane wiimase näbala jooksul endist wiisi peale tungida, et Zamburile ligemale peafeda ja wiimast oma alla wõtta, kuid need pealetungimised ei kannud enam nii wihast ja intensiivset laadi, nagu waremalt. Sfeeranis ägedad olid veel wõitlused põhjapool raudteed, kus waenlasel korda läks Killi küla, mis wersti 12 põhja-ida pool Zamburi, ajutiselt oma alla wõtta, kuid warsti löödi ta ka siit suurtõrks kaotustega wälja. Sfeeranis wahwasti wõitlused siin enamlastel ohwiteri-kursuste õpilased, kes isegi tikuwõitluse wastu wõtsid ja selle läbi siis ka niiwõrd kannatada said, et seda wäeosa nüüd likvideeritaks wõib lugeda. Waenlase jõud on siin murtud ja nüüd asuwad meie wäed oma korda pealetungimisele; on juba saadud sõjawangisid ja kuulspildujaid. Sfeeranis edulalt edeneb meie pealetungimine lõuna pool Gatshina-Zamburi raudteed.

Porhowi ja Ostrowi sihtidel olid enamlasted Põhja-Lääne armee osad Pihkwa wäerindateni surunud. Wõis juba arwata, et Pihkwa langemine enamlaste kätte mitte enam kaugel ei seisa, kuid seal tõttasid meie wäeosad Põhja-Lääne armee wäeosadele appi, wõtsid selle wäerinna oma kaitsta ja asusid siis warsti enamlaste eemale tõrjumisele. Juba esimene hästi juhitud löök pani enamlaste wäeliini siin wantuma. Algas üleüldine taganemine Luuga-Porhowi ja Ostrowi sihtidel. Praegu asuwad meie wäed siin Pesti, Krju-

tät, Usadistse, Woinila, Bodklinje, Panewa ja Toroschino liinil ja liiguvad edasi. Meie wäed on enamlasti siin tublisti löönud. Enamlaste seisukohad, mis kohoti kuni wiie werstani Pihtwast ulatasid, on nüüd 35—40 wersta tagasi nihutatud.—

Rjeshitsja sihil oli läinud nädalal elaw maakuulajate tegewus ja nende wahelised kokkupõrkamised Rusinki—Scheineni külade liinil.

Üleüldiselt kokkuvõttes võib ütelda, et seisuford kõikidel sihtidel meie kasuks on paranenud. Algatus on meie kätte üle läinud. Enamlaste lootused, meie wäerinda siin purustada, ei ole täide läinud. Enamlased sundisid küll Põhja-Väike armee wäeosad taganemisele, kuid appi ruttanud Gesti wäed peastisid seisuforra, ja praegu võib ütelda, et Pihtwa all endised seisukohad jälle tagasi on wõetud ja paiguti isegi kaugemale on mindud, kui meie seal waremalt seisime. Gatschina sihil hakkawad sündmused ka meie kasuks arenema.

Ajakirjanduse ülevaade.

„Kiigi juhtivate wõimude wahelord olgu selge.“

Selle pealkirja all ilmus wabariigi wägede ülemjuhataja staabiülema, kindralstaabi polkowniku J. Soots'i sulest kõrgis meie ajalehtedes (peale „Sotsialdemokraadi“ ja „Wõitluse“) artikkel, mis üht ammuigi tungiwalt lahendust ootawat küsimust käsitleb. Asja erakorralise tähtsuse pärast awaldame selle artikli täielikult ja muutmata. Ta käib järgmiselt:

— Kui Wabariigi rajamisele asuti, wõeti ajutiselt Wene seadused tarwitamisele. Neude põhjusemõtete järele oli wõimude wahelord järgmine: seaduseandline wõim oli maapäewa käes, kes täidesaatwa wõimu täielikult ajutise walitsuse kätte oli annud. See täiendimuline walitseja, kelle kätte wiimaks ka seaduseandline wõim anti, nimetas sõjapidamise juhtijaks sõjawägede ülemjuhataja, temale sel alal täit wõli andes, nagu see „wägede juhutamise seaduses“ ette nähtud. Selle seaduse järele pidi ülemjuhataja käima, ja selles seaduses on selgesti öeldud, et ülemjuhataja käib wahendita riigi kõrgema wõimu alla, ainult kõrgema wõimu käest saab juhtnõu, ainult sellele teeb sõjaajal ettepaneid ja annab pärast sõda üleüldise aruande. Niisugune wahelord hõlbustas ühistööd, milleks oli riigi kaitmine ja Usutawa Kogu kokkukutsumine. Esimene ülesanne langes praktiliselt rohkem ülemjuhataja täita, kuid ajutine walitsus hõlbustas seda asja sellega, et iga ettepande sellel alal ruttu ja lõpuliselt otsustas. Teine ülesanne oli peaaegselt ajutise walitsuse täita, kuid ülemjuhataja andis selleks reaalse wõimaluse üteldes, et Usutaw Kogu, kui rahwa kõrgema wõimu esitaja, saab wabariigi sõjawägede kaitse all seisma. Nii oli wahelord walitsuse ja ülemjuhatusse wahel selge ja töö ebene, sest ta oli psüühiliselt ühine.

Usutawa Kogu kokkukutsumisega muutus oluford hoopis teisets. Oma sündimise poolest omandas Usutaw Kogu juba täieliku seaduseandlise ja täidesaatwa wõimu, kuid ta ei annud wiimast mitte üle walitsusele, nagu see harilikult tehatse, waid jättis seda enese kätte. Nõnda siis jäi Usutaw Kogu ise peremeheks ja walitsejaks ja kokkuseatud walitsusele anti, nõnda ütelda, selli õigused ja kohustused. Sõjawäe ülemjuhatusse seisuford läks hoopis tumedaks. Usutawa Kogu awamisel, kui ajutine walitsus oli ometiist lahkunud, andis

sõjawäe ülemjuhatus Usutawa Kogu esimehele raporti siise, kus tema seletas, et Usutawa Kogu kokkukutsumisega sõjawäe ülemjuhatus oma endised wõlutused lõpetatuseks peab, ja et uue oluforra järele, teiste riikide seaduste eeskujul järele, uus sõjawägede ülemjuhatus, s. o. ülemjuhataja ja tema ligemad abilised, peaks saama uue walitsuse poolt walitud ja Usutawa Kogu poolt kinnitatud. Siin juures arwati muidugi täiendimulisti walitsust, mitte aga poolewõimulisti. Selle raporti peale pole eitamaw ega jaatamaw wastust tulnud, nõnda et sõjawäe ülemjuhatus ennast omawoliliselt ametipidajaks peab pidama, otsekohese wastuse asemel on aga kaudsed märgid, mille järele arwata võib, et Usutaw Kogu ei pea sõjawägede ülemjuhatusse täiendimuliseks sõjapidamise walitsejaks, waid walitsuse, kellel isegi wäitene wõim on selleks, nõnda umbes kubja sarnaseks. Selle tõendusets leiame uues walitsuse korras (promisorium) et wägede ülemjuhatajat walib sõjaminister, just nagu mõnda kaskudetäitjat ohwitseri. Niisama käidakse temaga ka ümber, nimelt nõutakse (mitte otsekohese, waid walitsuse kaudu) sõjawäe asutuste staadid (toosseis) Usutawale Kogule kinnitamiseks, kuna wägede juhutamise seaduse järele ajutiste sõjaagsete staadide kinnitamine ülemjuhataja wõimupiirkonda käib; päritakse awalikult aru walitsuse kaudu ülemjuhataja alla käiwate isikute kohta, kuna wägede juhamine ei kohusta ülemjuhatajat enne sõja lõppu aru andma, ja kuna üleüldise harilikult seaduseandew kõrgem wõim ainult kõrgema täidesaatwa wõimu käest aru pärib, nii siis meie oludes peaks Usutaw Kogu iseenese käest aru pärima, sest et tema päralt ka kõrgem täidesaatew wõim on.

Seda juriidilist segadust täiendab psüühiline wastolu. Nagu teada, on sõjawägede ülemjuhatus ajutise walitsuse ajast pärit, sellepärast langeb tema peale psüühiliselt kõik see pahameel, mis ühel ehk teisel ajutise walitsuse wastu oli. Ka lubas Usutaw Kogu sõjawäe warustamiseks palju teha, kuid seniajani lubamiste tagajärgi näha ei ole. Ka käiwad meie sõdurid palju jalu, et tea kes selles süüdi on, kiruwad mitte peremeest, waid aidameest, kelle ait tühi on. Teatavasti ei kandideerinud ükski meie sõjaeriteadlastest Usutawasse Kogusse ja nimelt sellepärast, et loewad ühest küljest, et sõjawäe juhid ei tohi ennast poliitika parteidesse segada, teisets, nad arwasid, et praktilisest wägesid juhtides nad wabariigi ehitamiseks kõige rohkem kaasa wõiwad aidata, sest et neile asetäitjaid mitte terge leida pole; kolmandaks lootid nad, et need eraisikud ja lipnikud, keda nad ise Usutawasse Kogusse walisid, itka nõnda targad on, et kui sõjawäe küsimused arutamisele tulewad, nad oma sõjaasjanduse teadmatusest aru saawad ja mõne sõjaeriteadlase, ehk wäejuhatusse käest nõu tulewad küsima. Kuid midagi sarnast pole olnud. Kiigikaitse komisjoni pole kedagi sõjaeriteadlast palutud, niisama ka põhjuseaduse kokkuseadmisele, milles ometi ülemjuhataja seisukohast jutt ja wiimaks nii wilbakalt sai otsustatud.

Kui üleüldist pilti waadata, siis kujuneb asi nõnda, et wana peremehe sõjaasjanduse walitseja, kellel täied wõlutused ja juhtnõu — wägede juhatusse seadus — taskus on, ei saanud uue peremehe poolt ei lahthilastud, ega ka kinnitatud, waid tema tegeuse jättamise peale waadatasse sõrmede wahelt, kui möödapääsemata pahe peale, sellega mitte kui walitseja, waid kui kubjaga hakatakse ümber käima, ilma et talle seda otsekohese öeldakse.

Õfegi mõista, et niisugune segane wahetord riigi juhtivate wõimude wahel kaua ei wõi kesta ja ülemjuhataja kriisid ühel eht teisel kujul peab lõpetatud saama, sest wäga hädasohtlikuks läheb selle juures wabariigi julgeolek ja sellega ei tohi mitte riskeerida.

Siin tõuseb küsimus, kuidas seda wahetorda korraldada, meeles pidades, et praegusel ajal on kõikidel wabariigi wõimudel kõige esimene, kõige tähtsam ja kõige suurem ülesanne wabariigi julgeoleku kindlustamine. Ei saa see ülesanne mitte täidetud, on teiste ülesannete arendamine tühi ja asjata töd. Julgeoleku kindlustamine nõuab aga kindlat ja täielikult sõjawäe juhatust, mis enmast kindla walitsuse peale toetaks. Kerensti walitsus ja wägede juhatus selleks ei tõlba. Ei wõi olla kindlat maja ilma kindla wundamentita, ei wõi olla kindlat sõjawäe juhatust ilma kindla ja täiendawaltse walitsuseta, ei wõi olla kindlat walitsust kui wõim kindlustatud ei ole. Praegu pole aeg katseid teha, misugune walitsemise wiis kõige parem on, sõja olud pole selleks sugugi kohased, tarwis seda kõike nõnda korraldada, kuidas seda teiste riikide kogemused näitawad. Selleks peaks Wutawa Rogu teiste riikide eeslujul enesele ainult seaduse andmise ja kontrollseerimise wõimud jätma, aga täidesaatmise wõimu täielikult walitsusele üle andma. Walitsusel peab woli olema kõiki asju lõpulistult otsustada. Teiselt on tarwis, et sõja ülemjuhatus oleks täie wolitustega. Sellepärast on tarwis, et ülemjuhatus, s. o. ülemjuhataja ja tema ligemad abilisid, saaks täiendawaltse walitsuse walimisel ja ettepanekul Wutawa Rogu poolt kinnitatud. Wene wägede juhatamise seaduse järele on see kõik kõrgema wõimu asi. Wabariikides on see täiendawaltse walitsuse asi, peale Schweitsi, kus riigi julgeoleku eest hoolitsemise kohustus kõige pealt parlamendi kanda on ja sellepärast wägede ülemjuhataja — kindral — mobilisatsioonil ajal parlamendi mõlemate kodade ühisel pidulikul koosolekul walitakse ja siis otselõhe parlamendi poolt peaaegu diktaatori wolitused antakse.

Meie juures oleks ülemjuhataja walimine kõrgema täidesaatwa wõimu ja kinnitamine riigi kõrgema seaduseandwa wõimu poolt kokkufõlas ülemjuhataja wõimuga, mis suurem on, kui igal üksikul ministril. Juba sellepärast ei wõi teda minister walida. Kolmandaks on tähtis ülemjuhataja wolituste suurus. Kõige kohasem oleks selleks oma wägede juhatamise seadus kokku seada, kuid see oleks praegu wõimata täita, juba sellepärast, et meil oma riigi põhjuseadust weel pole, millega teda oleks tarwis kokkufõlasse wiia, ja et niisugune töd kauaegset eriteadlaste töd nõuab. Sellepärast on ainutene tee lugeda ülemjuhataja wolitused Wene „Wägede juhatamise seaduse“ järele, mille alal töötades temale alluwate wägedega Eesti wabariik waenlastest on puhastatud. See kätte saadud edu on selle seaduse meile pühendanud ja ilma mõjuwa põhjuseta temast lahtuda, poleks mitte küllalt ettewaatlik.

Meed on põhjustingimised, mille najal riigi juhtivate wõimude wahetord tarwis oleks korraldada. Nad nõuawad weel täiendust, kuid siin on ainult põhjustingimised üles loetud, ilma milledeta ülemjuhatusel wõimata on sõjawäe korra ja frondi kindluse eest wastutada.

„Kus wiga näed laita, seal tule ja aita“, ütles Eesti wanafõna. Mina laidan praegust wõimude tumedat wahetorda, sest et selles ei saa tõsiselt töötada, ja patun oma eriteadust ja teenistuse wilumust selgema wahetorra loomiseks.

Loobetakse aga seda teisel wiisil lahendada, wõtub keegi enese peale teisel alal sõjawäe korra ja frondi kindla oleku eest wastutuse, olge head, ostage ametisse ja ärge piinate moraalliliselt neid, kes wõimude tumeda wahetorra järeldusel ei saa tõsiselt töötada ja ei wõi järelduste eest wastutada —

Luuramine aeroplaniil.

R. Requaadt'i järele S. A.

(Lõpp.)

Kui meie Rawa allikate piirkonnas ümber lendasime, hüüdis mulle waatleja: „Wõite kohe kurs ida poole!“ Tegin seda. „Laste 500 meetrit allapoole!“ hüüti jälle. Tegin seda, kuid mõtlefin selle juures: Bagana pihta, jälle sinna neetud schrapnellide piirkonda! seft teadfin, et lastmine selle kõrguse juures kohe uuesti algab. Masin wajus. Wahtifin uudishimulikult ümber. Muudugi, pilwefeste sülitamine läks jälle lahti. Paremaalt poolt, pahemaalt poolt, igast küljest. 1600 meetrit! küllalt nüüd! mõtlefin. „Laste edasi wajuda!“ wõldi kuulamise torusse. Mis sellele küll pähe on tulnud? Masin wajus ikka sügawamale. Mäis, nagu hõljufime schrapnelli pilwede parwe keskel. Kõhe on masin tabatud! läis mul korraga peast läbi. Ühtlasi waatasin waatleja poole. Ta uuris rahulikult ja huwitusega all olewat maa-ala. Mis ta sealt leiab? küsifin eneselt. Heitsin lühikesel pilgu mau peale, aga ei näinud midagi iseäralikku. Atki löi mulle mingi tõwa asi wastu nägu. Hirmunult waatasin ümber. Bahemas kandepinnas haigutas suur auk, nähtawasti schrapnellikesta löödud. Weel pool meetrit, ja mootor oleks tabatud olnud! eht mina! Minu parem põst läks märjaks ja soojaks. Katrusin kättega ja leidfin sealt wäike krobeline rauatüki. Siis märkasfin, et weri õige kõwasti woolas. Nii olim siis haamatud. Kuid walu järele otsustades oli see ainult riuwaw liho- haaw. Surufin pahema kää wastu haawa, et wera- jooks wäheneks. Parema kättega juhtifin tüüri. Waatasin jälle kõrgusemõõtja poole. Tõhoo, meie olime kuni 1200 meetrini alla tulnud! Kõhe, kohe oleme tabatud. „Üles!“ hüüdis korraga waatleja. Tõmbafin hinge, kõrgusetüüri järele haarates. Masin hakkas kohe järfsult ülespoole tõusma.

1800 meetri kõrgusel lassfin masinal jälle tasapinnas lennata. Siis pöörsin waatleja poole ja näitafin talle oma haawa. Ta küürutas oma kaartide üle ja joonistas. Kui ta minu poole waatas, oli ta üllatatud. Siis lastis ta põlmede peale, kumardas minu poole ja kleepis mul plaasftriga põse üleni kinni. Wera- jooks oli seisma pandud, olim jälle terve. „Etialgul sel kõrgusel ringi lennata!“ ütles waatleja, „mina joonistan“. Hakkafin siis sel kohal, kust praegu nii madalalt üle olime lennanud, ringifid tegema. Selle juures tuli mul tublisti tuulepuhangutega wõidelda. Witte minuti pärast oli waatlemine lõpetatud. Nüüd algas wäike kangeluuramine.

Waatleja ulatas mulle ühe kaardi. Sinna oli ta ruutu Rawa—Grojec—Bialobrzegi—Znowodz pinnase pliiatfiga sfise joonistanud, peale selle oli ta ruutu paremaalt poolt ülevalt pahemale poole alla, ja pahemaalt poolt ülevalt paremale poole alla läbi punktseerinud. Suurelifatud paberitüki peale oli kirjutatud: „Punktseeritud joone järele lennata!“ Oo, suurepärane. Dmeti olim üllatatud, seft lennule minnes ei olnud

kaugeluuramisest juttu. See luuramine pidi praegu tehitud tähelepanekutega ühenduses seisma. Waatafin kella: 3/46. Endistest õhtustest teadfin, et kella 7 ümber pimedaks hakkab minema. Tuli weel lennata umbes 150 wersta. Minu masin lendas 120 wersta tunnis. Kõige paremal korral mõisin selle tee 1/4 tunniga ära lennata, nii siis alles widewikus maha tulla.

Edasi! Snowlodzi linnale oli lõunapool Piitisa ääres selgelt ära tunda. Poolringis lendasin sinna poole, sealt mõisin kurfi Grojeci peale. Mina ei teadnud selle etteawatsemata lennu ülesannet, kuid arwasin, et sa sõjawägede ümberpaigutamiseega wõi mõne muu sarnase asjaga ühenduses seisab. Sellepärast wahtisin otsides alla maa peale, niipalju kui orienteerimine ja masina juhtimine seda lubas. Kuid mulle ei läinud korda midagi iseäralikku tähele panna. Nägin külafid, metsi ja wäljasid enese all, kuid mitte sõjawägesid. Ainult harwa marsis mõni wäike jalawäe salt meie alt läbi, wõi ratsutas mõni patrull mööda. Ühed jätsid meid rahule, teised awasid tule meie peale. Paar woori wenis maanteel, üksik auto kihutas mööda, siis weel üks. Wiimaks sattusime sõitma Wene batarei peale, kes koha peatas ja lastmisele hakkas walmistama. Aga kui lastmine algada wõis, olime juba ammugi tabamise piirkonnast wäljas. Kui Grojeci kohale olime jõudnud, teatas waatleja, et ta loobub luuramisest, — ei olla midagi näha. Bidin nüüd otsejoonelt Kawa peale tagasi lendama. Minu küsimise peale, mis siis lahti oli, wastas waatleja, et ta oli enne frondil wägede liikumist tähele pannud. Näüd oli ta otsusele jõudnud, et see ainult kohalikku laadi oli.

Kawa ümbruses oli weel kord hea juhus suurtüki wäele märku anda. Waatleja oli ühe wäike lingu warjus suuremat Wene jalawäe salka, wististi üks bataljon, tähele pannud ja üles annud. Kui wene lasted suitsupommi oma keskele nägid kukkuwat, jooksid nad mis jalad wõtsid oma koobastesse. Sellegipärast läks nii mõnigi pomm märki.

Wastu sellejärel hakkas widewikuls minema, tahtsin seepärast tõuuplastile tagasi lennata, — seal tabas meid aga wiimastel minutil weel õnnetus. Istusin parajasti oma apparaadis, rõõmus selle üle, et kõik nii hästi oli läinud. Äkki täis lühike, wali prahatus, mootor jäi seisma. Esmesed filmapilgul arwasin siin meelte petusega tegemist olewat, kui aga õudne healetu tühjus minu ümber edasi kestis, ei wõinud ma enam kohelda: lastsin masina, mis weel täies lennus oli, poolturwis Saksa seisukohtade poole libiseda. Olin selle juhtumise ajal parajasti Wene liinide kohal. Et siis Saksa liinide taha jõuda, pidin libisewal lennul wähemalt kümme wersta ära lendama. See on kahe tuhanda meetri kõrguselt wäga hästi wõimalik. Nii ei olnud siis enam mingit uut õnnetust kartat, ainult pidin sellega rehkendama, et parajat mahatuleku kohta ei saa otsida. See allapoolse libisemine oli kurnaw; mida madalamale jõudsite, seda järsumad hõõd (puhangud) wapustasid masinat; paar korda oli ta päris küljeli. Wiisfada meetrit! „Siin on paras mahatuleku koht!“ hüüdis waatleja; ta näitas üle minu õla. Waatafin: suur pruun põld laiunes minu filmade ees. Jah, siin on hea maha tulla! Weel paarsada meetrit edasi, siis oli põld otse meie all; hakkasin ringisid tehes alla minema, maa tuli ilka lähemale ja lähemale, üksikud asjad läksid ilka suuremaks ja suuremaks. Nägin kaht soldatit meie poole

jookawat, siis tafsereisin: wiiskümme meetrit! pöörasin ühtlasi spiraalist uuesti otsejooneliselt, libisewale lennule, masin wajus nagu fulg, tõmbasin ta weel kord üles, lastsin ta jälle wajuda. Ta wankus weel mõni kord, siis istus ta maha, weeres tükk maad edasi ja jäi seisma. Istekohalt uurisin mootorit: suur jäme schrapnelli kuul oli teda kõige õrnemast kohast tabanud.

Segateated.

Sõdurite korterid wabastaks linna korterimaksust.

Mõne aja eest pöörasid umbes 75 sõdurit sellekohase palwega linna hindamise-osalonna poole, et nende korterid linna korterimaksust wabastataks. Ühtlasi tuli ka sõjawäe warustuse-walitsuse ülema poolt hindamise-osalonnale kiri, kus seletust küsiti, kas sõdurite korterid on linna korterimaksust wabastatud wõi tuleb korterimaksu sõdurite palgast jaoks wõtta.

Hindamise-osalond, küsimust mitmekülgsest läbi arutades, jõudis otsusele, et sõdurite korterid järgmisel alusel linna korterimaksust wabastada tuleksid: 1) Wabastada linna korterimaksust kõik need korterid, mis tuleliinil wiibivate nimel on (ameti peale waatamata, kas reamees ehk ohwitser.) Kui korteris wiibivad isikud sõduri poolt ülewal peetud ehk tema poolt toetust said. Samal alusel wabastada wäljaspool tuleliini olevate sõdurite, kuid ainult reameeste, korterid linna korterimaksust.

Tallinna linnawalitsus waatas tähendatud küsimuse koosolekul läbi ning otsustas, nende sõdurite korterid, kes wäeliinil wiibivad, selle aja eest, mis nad wäeliinil on, linna korterimaksust wabastada.

Pittlaste toetus Põhja armeele.

Kopenhaagenist teatatakse et wiienäitogu Peterburi peale tungivate Wene wägede seisukorda on arutanud. Küsimus wõetud arutusele Pariisi jõudnud teadete põhjal, mis Põhja armee kaotust selle tagajärjeks peawad, et temal Soome sõjawäega ühendust ei ole. Kõndral Gough, kes asja seisukorda koha peal tundma õppinud, on ette pannud, et Põhja armeele sõjawarustust saadetak. Wiienäitogu wõtnud selle ettepaneku lõpuks wastu.

Polkownik Ballod

on Läti wägede ülemjuhatajaks nimetatud, nagu Riiaist teatatakse.

Munuse wäerinnalt.

Waenlane on wiimastel päewadel mõlemil pool Sonterjärwe peale tunginud, kuid tagasi lööb. Lõuna wäerinnal on waenlane wiimastel päewadel iseäranis aqaralt kihustuskirjandust laiali laotanud, iseäranis Rajatonnu ümbruskonnas.

Minski linn poolakate käes.

Poola ajakirjanduse büroo Kopenhaagenis teatab, et Poola wäed Minski linna wisa wõitluse järele ära on wõtnud. Enamlased olid linna täiesti ära tühenanud ja Poola haritlased Smolenski wiinud.

Enamlaste teated.

Wene enamlased teatawad, et nad 15. juulil Zekaterinowski ära on wõtnud. Teise teate järele olla ka Zekaterinburg Uraalis nende kätte langenud.

Wastutaw toimetaja: Kõndralstaabi alampolkownik Nink
Wäljaandja: Wägede ülemjuhataja staab.